

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos kultūros ministro
2016 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. ĮV- 759

LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – Nacionalinė biblioteka) yra visiems vartotojams prieinama nacionalinė kultūros įstaiga, veikianti informacijos sklaidos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse, vykdanči bibliotekų veiklą ir pagal kompetenciją užtikrinanti valstybės informacijos politikos įgyvendinimą.

2. Nacionalinė biblioteka savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymu, Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais, kultūros ministro įsakymais ir šiais nuostatais.

3. Nacionalinė biblioteka yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, turintis sąskaitas banke ir antspaudą su savo pavadinimu. Nacionalinės bibliotekos buveinės adresas – Gedimino pr. 51, LT-01504 Vilnius, Lietuvos Respublika.

4. Nacionalinė biblioteka yra biudžetinė įstaiga, išlaikoma iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto. Nacionalinė biblioteka gali turėti ir kitų įstatymuose nustatytų finansavimo šaltinių.

5. Nacionalinės bibliotekos savininkė yra valstybė. Savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos kultūros ministerija (toliau – Kultūros ministerija), kuri teisės aktų nustatyta tvarka koordinuoja ir kontroliuoja Nacionalinės bibliotekos veiklą, tvirtina ir keičia Nacionalinės bibliotekos nuostatus, priima sprendimą dėl Nacionalinės bibliotekos buveinės pakeitimo ir sprendžia kitus įstatymuose ir kituose teisės aktuose jos, kaip Nacionalinės bibliotekos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, kompetencijai priskirtus klausimus.

6. Nacionalinė biblioteka turi interneto svetainę (www.lnb.lt). Nacionalinės bibliotekos vieši pranešimai skelbiami Nacionalinės bibliotekos interneto svetainėje. Teisės aktų nustatytais atvejais jie skelbiami ir kitose visuomenės informavimo priemonėse.

7. Nacionalinė biblioteka įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka turi logotipą, vėliavą ir kitą atributiką.

II SKYRIUS NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS VEIKLOS TIKSLAI IR FUNKCIJOS

8. Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslai yra šie:

8.1. kaupti, saugoti ir aktualinti nacionalinį dokumentinį kultūros paveldą, užtikrinti jo sklaidą bei integravimą į Europos skaitmeninio turinio erdvę;

8.2. užtikrinti prieigą prie informacijos ir žinių, plėtoti visuomenės informacinę ir kultūrinę kompetenciją;

8.3. skatinti naujų žinių kūrimą, sklaidą ir naudojimą;

8.4. vykdyti informacijos ir komunikacijos mokslų taikomuosius tyrimus, konsultavimo ir ekspertinę veiklą.

9. Nacionalinė biblioteka, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas:

9.1. kaupdama, saugodama ir aktualindama nacionalinį dokumentinį kultūros paveldą, užtikrindama jo sklaidą bei integravimą į Europos elektroninio turinio erdvę:

9.1.1. komplektuoja nacionalinį publikuotų dokumentų archyvinį fondą, užtikrina jo apskaitą, tinkamas ilgalaikio išsaugojimo sąlygas bei apsaugą, vykdo šio fondo dokumentų restauravimą, konservavimą, mikrofilmavimą ir skaitmeninimą;

9.1.2. kontroliuoja privalomųjų nemokamų dokumentų egzempliorių pateikimą nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui;

9.1.3. vykdo Lietuvoje publikuotų dokumentų bibliografinę ir statistinę apskaitą;

9.1.4. kaupia ir administruoja Nacionalinės bibliografijos duomenų banką ir Autoritetinių įrašų duomenų bazę kaip dokumentinio kultūros paveldo registrą;

9.1.5. atlieka bibliotekų srities nacionalinio skaitmeninimo kompetencijos centro funkcijas;

9.1.6. atlieka virtualios elektroninio paveldo sistemos (VEPS) ir virtualios kultūros paveldo informacinės sistemos (VEPIS) valdytojo ir tvarkytojo funkcijas;

9.1.7. vykdo viešųjų bibliotekų srities kilnojamojo kultūros paveldo skaitmeninimo stebėseną, koordinuoja duomenų iš regioninių skaitmeninimo kompetencijos centrų surinkimą ir savo srities bendros skaitmeninimo veiklos ataskaitos pateikimą Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai ir kitoms Lietuvos bei užsienio institucijoms;

9.1.8. koordinuoja Lietuvos atminties institucijų suskaitmeninto turinio pateikimą į Europos skaitmeninto kultūros paveldo sklaidos platformą *Europeana*;

9.1.9. vykdo ir koordinuoja nenustatytų teisių turėtojų kūrinių paiešką ir rezultatų registravimą Europos Sąjungos atsakingos institucijos duomenų bazėje;

9.1.10. rengia ir įgyvendina dokumentinio kultūros paveldo sklaidos, išvestinių produktų kūrimo programas ir projektus;

9.1.11. atlieka Lietuvoje publikuotų dokumentų tarptautinę standartinę numeraciją (ISBN, ISSN, ISMN), vykdo jų statistinę apskaitą;

9.2. užtikrindama prieigą prie informacijos ir žinių, plėtodama visuomenės informacinę ir kultūrinę kompetenciją:

9.2.1. formuoja šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių Lietuvos ir užsienio informacijos išteklių fondą;

9.2.2. kuria ir gausina tradicinių bei skaitmeninių informacijos išteklių kolekcijas;

9.2.3. teikia vartotojams nuotolinę prieigą prie Lietuvos ir pasaulio informacijos išteklių;

9.2.4. vykdo Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) valdytojo ir tvarkytojo funkcijas, taiko jos kibernetinio saugumo užtikrinimo priemones;

9.2.5. užtikrina skaitmeninių paslaugų ir elektroninio turinio plėtrą;

9.2.6. atlieka šalies ir tarptautinio tarpbibliotekinio abonemento centro funkcijas;

9.2.7. teikia neformaliojo ugdymo paslaugas informacinio raštingumo, skaitymo skatinimo, kultūrinės edukacijos ir kitose su bibliotekos tikslų įgyvendinimu susijusiose srityse;

9.2.8. rengia parodas, organizuoja knygų pristatymus, paskaitas, viešas diskusijas ir kitus visuomenei skirtus kultūros renginius;

9.2.9. vykdo parlamentinės bibliotekos funkcijas:

9.2.9.1. renka teminę, bibliografinę, faktografinę informaciją ir teikia ją pagal Lietuvos Respublikos Seimo vadovybės, Lietuvos Respublikos Seimo narių, Lietuvos Respublikos Seimo komitetų ir komisijų, kitų valstybės įstaigų užklausas;

9.2.9.2. rengia Lietuvos ir užsienio spaudos temines bibliografines apžvalgas, ruošia medžiagą analitinėms apžvalgoms;

9.2.9.3. bendradarbiaudama su Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija ir mokslo institucijomis, leidžia mokslo darbų žurnalą „Parlamento studijos“;

9.3. skatindama naujų žinių kūrimą, sklaidą ir naudojimą:

9.3.1. sudaro ir leidžia Lietuvos valstybinės einamosios ir nacionalinės retrospektyviosios bibliografijos leidinius, įvairių mokslo sričių bibliografines rodykles, informacinius biuletenius, statistikos ir metodinius leidinius, profesinį žurnalą bibliotekininkams;

9.3.2. kuria informacinės analitikos produktus valstybės institucijoms, įstaigoms, verslo subjektams ir kitoms organizacijoms;

9.3.3. pagal kompetenciją teikia valdymo sprendinių ir informacijos analitikos paslaugas šalies valstybinėms įstaigoms, verslo subjektams ir kitoms organizacijoms;

9.3.4. bendradarbiauja su valstybės, mokslo ir kitomis institucijomis, verslo sektoriumi mokslo publikacijų ir duomenų atvirosios prieigos, didžiųjų duomenų apdorojimo modelių ir įrankių kūrimo informacinės žinių infrastruktūros plėtojimo bei informacinių išteklių sąveikumo srityse;

9.3.5. sudaro sąlygas ir teikia organizacinę paramą bendruomenių, kūrybinių industrijų, jaunų profesionalų darbui bei bendradarbiavimui;

9.3.6. pagal kompetenciją dalyvauja strateginiuose valstybės informacijos išteklių valdymo projektuose;

9.4. vykdydama informacijos ir komunikacijos mokslų taikomuosius tyrimus, konsultavimo ir ekspertinę veiklą:

9.4.1. analizuoja Lietuvos ir užsienio bibliotekų plėtros procesus, teorines ir praktines problemas, Kultūros ministerijai teikia pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų bibliotekų veiklos procesų valdymo klausimais tobulinimo;

9.4.2. viešina šalies bibliotekų veiklą per vykdomų projektų viešinimo kampanijas, Lietuvos ir tarptautines konferencijas bei forumus;

9.4.3. atlieka lituanistikos, vaikų literatūros, skaitybos ir kitus su bibliotekų veikla susijusius taikomuosius mokslinius tyrimus;

9.4.4. vykdo Lietuvos bibliotekų metodinio centro funkciją;

9.4.5. dalyvauja rengiant bibliotekų, dokumentavimo ir informacijos, bibliografavimo ir referavimo, archyvų ir dokumentų, informacijos mokslų ir leidybos sričių Lietuvos ir tarptautinių standartų projektus;

9.4.6. atlieka bibliotekų ir spaudos statistikos darbus (tyrimus) vykdančios institucijos funkcijas šalies Oficialiosios statistikos darbų programoje;

9.4.7. vykdo Lietuvos bibliotekų statistikos duomenų bazės tvarkytojo funkcijas ir koordinuoja statistinių duomenų surinkimą;

9.4.8. plėtoja šalies bibliotekų darbuotojų kompetencijų modelį, rengia, vykdo ir koordinuoja bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas;

9.4.9. dalyvauja Lietuvos ir tarptautinių bibliotekinių ir informacijos organizacijų, jų valdymo ir vykdomųjų organų veikloje, atstovauja Lietuvos bibliotekoms tarptautinėse bibliotekinėse organizacijose;

9.5. atlieka kitas įstatymų ir teisės aktų jai pavestas funkcijas.

III SKYRIUS NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS TEISĖS

10. Nacionalinė biblioteka, siekdama savo veiklos tikslų ir atlikdama jos kompetencijai priskirtas funkcijas, turi teisę:

10.1. teikti mokamas paslaugas, kurių sąrašą tvirtina kultūros ministras, ir pagal kompetenciją nustatyti teikiamų mokamų paslaugų įkainius, išskyrus tuos atvejus, kai pagal Lietuvos Respublikos įstatymus kainas ir kitus normatyvus reguliuoja valstybė ar Europos Sąjungos teisės aktai;

10.2. sudaryti komisijas, darbo grupes iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, mokslo ir mokymo įstaigų atstovų, specialistų ir kitų suinteresuotųjų asmenų Nacionalinės bibliotekos veiklos klausimams spręsti;

10.3. teisės aktų nustatyta tvarka iš Lietuvos ir užsienio valstybių juridinių ar fizinių asmenų gauti visą reikiamą informaciją, dokumentų nuorašus ar kitus duomenis, taip pat susipažinti su visais duomenimis ir dokumentais, reikalingais Nacionalinės bibliotekos funkcijoms vykdyti;

10.4. pagal kompetenciją sudaryti ir pasirašyti bendradarbiavimo sutartis bei susitarimus su Lietuvos ir užsienio valstybių institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis;

10.5. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka iš fizinių ir juridinių asmenų gauti dovanas ar paramą;

10.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka nemokamai gauti Lietuvoje spausdintine ir elektronine forma leidžiamų dokumentų privalomuosius egzempliorius ir kontroliuoti jų pristatymą Nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui;

10.7. teisės aktų nustatyta tvarka pirkti ar kitais būdais įsigyti Lietuvoje ir užsienyje publikuotus dokumentus ir rankraščius;

10.8. teisės aktų nustatyta tvarka vykdyti vidaus ir tarptautinius dokumentų mainus dubletiniais ar specialiai šiam tikslui įsigytais dokumentais;

10.9. teisės aktų nustatyta tvarka įsigyti autorių teises į literatūros ir meno kūrinius;

10.10. pagal kompetenciją leisti ir platinti mokamus bei nemokamus informacinius, bibliografinius, metodinius, periodinius leidinius, mokslo darbų rinkinius, monografijas ir kitus su Nacionalinės bibliotekos veikla susijusius leidinius;

11. Nacionalinė biblioteka turi ir kitų Lietuvos įstatymais ir kitais teisės aktais jai suteikiamų teisių.

IV SKYRIUS

NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

12. Nacionalinės bibliotekos veikla organizuojama vadovaujantis Kultūros ministerijos strateginiu veiklos planu, kultūros ministro įsakymu tvirtinamu Nacionalinės bibliotekos strateginiu veiklos planu ir Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus tvirtinamu Metiniu veiklos planu, kurie rengiami vadovaujantis Strateginio planavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“; šie dokumentai skelbiami Nacionalinės bibliotekos interneto svetainėje.

13. Nacionalinės bibliotekos veikla reguliuojama Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus tvirtinamais: Nacionalinės bibliotekos darbo reglamentu, Nacionalinės bibliotekos vidaus tvarkos taisyklėmis, struktūrinių padalinių nuostatais, darbuotojų pareigybių aprašymais ir kitais vidaus administravimo teisės aktais.

14. Nacionalinei bibliotekai vadovauja generalinis direktorius, kurį penkerių metų kadencijai Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka į pareigas priima ir iš jų atleidžia kultūros ministras. Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas kultūros ministrui.

15. Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius gali turėti pavaduotojų, kuriuos jis priima į pareigas ir atleidžia Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka. Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduotojai tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi Nacionalinės bibliotekos generaliniam direktoriui, kuris nustato jiems administravimo sritis ir paveda atitinkamas funkcijas.

16. Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius:

16.1. sprendžia Nacionalinės bibliotekos kompetencijai priskirtus klausimus ir atsako už Nacionalinei bibliotekai nustatytą veiklos tikslų pasiekimą ir funkcijų vykdymą;

16.2. atstovauja Nacionalinei bibliotekai Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių institucijose, įstaigose ir tarptautinėse organizacijose;

16.3. pagal kompetenciją užtikrina, kad Nacionalinės bibliotekos veikloje būtų laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų;

16.4. Kultūros ministerijai kasmet teikia Nacionalinės bibliotekos metinės veiklos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos ir jos įgyvendinimo priemonių vykdymo ataskaitas;

16.5. spręsdamas savo kompetencijai priskirtus klausimus, leidžia įsakymus ir kontroliuoja, kaip jie vykdomi, pasirašo įgaliojimus ir kitus vidaus administravimo dokumentus;

16.6. tvirtina Nacionalinės bibliotekos organizacinę struktūrą ir darbuotojų pareigybių sąrašą, neviršydamas Kultūros ministerijos nustatyto didžiausio leistino pareigybių skaičiaus;

16.7. tvirtina darbuotojų pareigybių aprašymus, nustato tarnybinius atlyginimus ir priedus;

16.8. vadovaudamasis įstatymais ir kitais teisės aktais, priima į pareigas ir atleidžia iš jų Nacionalinės bibliotekos darbuotojus, skatina juos bei skiria drausmines nuobaudas;

16.9. užtikrina, kad Nacionalinės bibliotekos finansiniai įsipareigojimai neviršytų įstaigos finansinių galimybių;

16.10. užtikrina racionalų bei taupų lėšų ir turto naudojimą, efektyvios Nacionalinės bibliotekos vidaus kontrolės sistemos sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą;

16.11. užtikrina, kad pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą teikiami ataskaitų rinkiniai ir statistinės ataskaitos būtų teisingi;

16.12. atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų jam pavestas funkcijas.

17. Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduotojai:

17.1. pagal jiems nustatytas administravimo sritis atsako už Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų įgyvendinimo organizavimą ir koordinavimą;

17.2. pagal jiems nustatytas administravimo sritis koordinuoja struktūrinių padalinių veiklą;

17.3. atlieka kitas Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus jiems pavestas funkcijas.

18. Nacionalinės bibliotekos darbuotojų priėmimo į pareigas tvarką, atleidimo iš pareigų, darbo užmokesčio, pašalpų mokėjimo jiems tvarką ir sąlygas, darbuotojų teises ir pareigas, tarnybines ir drausmines atsakomybes, socialines ir kitas garantijas nustato Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, kultūros ministro įsakymai ir kiti teisės aktai.

19. Nacionalinėje bibliotekoje sudaroma patariamąjo balso teisę turinti kolegiali institucija – Mokslo taryba. Ji teikia pasiūlymus Nacionalinės bibliotekos strategijos, paslaugų, leidybos, mokslo tiriamosios veiklos, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo ir kitais veiklos bei darbo organizavimo klausimais. Mokslo tarybos narių skaičių, sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius. Į Mokslo tarybos sudėtį įeina du Kultūros ministerijos atstovai, iš kurių vienas – kultūros viceministras.

V SKYRIUS

NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS VIDAUS ADMINISTRAVIMO KONTROLĖ

20. Nacionalinės bibliotekos buhalterinė apskaita organizuojama, finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai sudaromi ir teikiami Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

21. Nacionalinės bibliotekos valstybinį (finansinį ir veiklos) auditą atlieka Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, vidaus auditą atlieka Kultūros ministerijos Vidaus audito skyrius.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Nacionalinė biblioteka pertvarkoma, reorganizuojama arba likviduojama Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
